

Entre el dret i el poble: les paradoxes de la sobirania democràtica al segle XXI

Taller internacional (31 d'octubre del 2025)

Auditori Mercè Rodoreda

Aquest taller examinarà les paradoxes i tensions de la democràcia contemporània. Especialment, les interaccions entre sobirania popular, dret i militància en contextos diversos, inclosos colonials i postcolonials. El segle XXI presenta paradoxes cada vegada més complexes per a la teoria democràtica: l'expansió dels mecanismes participatius coexisteix amb restriccions estructurals profundes, especialment en societats capitalistes amb fortes desigualtats. Els debats sobre sobirania, autodeterminació i justícia transicional—exemplificats en diversos casos, des de Bolívia, Mèxic i Romania fins a Canadà i Catalunya—revelen tensions entre marcs legals i reclamacions populars, posant de manifest la fricció entre constitucionalisme i militància des de la base o [sobirania popular](#) (Paulina Ochoa Espejo). Al mateix temps, l'auge de l'extrema dreta desafia les normes democràtiques establertes, explotant [el discurs sobre “el poble” i les regles constitucionals](#) per erosionar salvaguardes institucionals (Paul Blokker), una paradoxa que exposa la fragilitat de la democràcia capitalista.

A l'Europa de l'Est, aquesta tensió entre normes democràtiques i populisme creixent mostra que els drets formals poden conviure amb pràctiques que privilegien l'autoritarisme i la manipulació política. Fora d'Europa, els moviments per la descolonització posen assenyalen la paradoxa inherent de la democràcia: drets formalment reconeguts que coexisteixen amb desigualtats estructurals derivades de llegats colonials i de dependències econòmiques globals.

En aquest marc, es fa pertinent preguntar-se: fins a quin punt els mecanismes legals i constitucionals concebuts per protegir i construir la democràcia (des de la denominada “democràcia militant” fins a la justícia transicional) són realment efectius en contextos diversos, inclosos colonials i postcolonials? Quins són els mèrits d'aquestes estratègies legals a l'hora de defensar el sistema democràtic davant de grups extremistes, i quins en són els límits quan no aborden les causes profundes de l'autoritarisme i l'exclusió social, portant a vegades a l’[“authoritarian liberalism”](#) (Hauke Brunkhorst)? A més a més, cal considerar que l'aplicació

d'aquests mecanismes pot comportar [efectes autoimmunitaris](#) (Jacques Derrida), en el sentit que, en intentar protegir la democràcia, poden acabar debilitat-la internament o erosionant la seva legitimació social. Com es poden conciliar, doncs, la sobirania popular i la protecció institucional en societats amb herències (post)colonials marcades, sense caure en paradoxes que comprometin la mateixa sostenibilitat del propi sistema democràtic?

Programa del Taller

9:30 – Introducció

Camil Ungureanu (UPF) & **Marc Sanjaume-Calvet** (UPF)

9:40 – Ponències i moderadors:

Moderadora: **Xènia Olives** (UPF)

Neus Torbisco (Universitat de Ginebra; Centre Albert Hirschman per a la Democràcia):
Justícia transicional en democràcies colonials i postcolonials

Discussant: **Pablo Scotto** (Universitat de Barcelona)

Peter Kraus (Universitat d'Augsburg): *Resiliència democràtica: més enllà de la política institucional*

Discussant: **Dani Cetrà** (Universitat de Barcelona)

Pausa 11:20 – 11:35

11:35 – 14:05

Moderadors: **Just Serrano** (Universitat de Barcelona) & **Arnau Raich** (Universitat Pompeu Fabra)

Elisenda Casanas Adam (Edinburgh Law School) *Estats quasifederals, separació de poders i democràcia*

Discussant: **Sergi Morales** (UB)

Josep Maria Tirapu Sanuy (Universitat de Cambridge): *Democràcia militant i constitució territorial a l'Estat espanyol*

Discussant: **Marc Sanjaume** (UPF)

Camil Ungureanu (Universitat Pompeu Fabra): *Tolerating the intolerable? Democràcia militant com a resposta a l'extrema dreta*

Discussant: **Peter Kraus** (Universitat d'Ausburg)

14:15 – Dinar

Participants:

Peter Kraus; Xènia Olives; Josep Maria Tirapu Sanuy; Sergi Morales-Gálvez; Neus Torbisco;

Pablo Scotto Benito; Marc Sanjaume-Calvet; Xenia Olives; Lucas Rijana; Just Serrano;
Arnau Raich; Dani Cetrà; Jordi Mariné Jubany; Elisenda Casanas Adam, Roger Barat i Rubio

Organització:

Camil Ungureanu (UPF, SPTG)

Entrada Lliure; Idioma: català

Grup de Teoria Social i Política – Universitat Pompeu Fabra <https://www.upf.edu/web/sptg>
Barcelona <https://barcelonacritique.net/>

Proj. RETRACAT – coord: C. Ungureanu

